

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annettua lakia.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pakollisen työvahinkoturvan soveltamispiiriä supistettaisiin. Pakollinen työvahinkoturva muutettaisiin koskemaan nykyisen kahden maatalousmaahan sijasta vähintään viisi hehtaaria käsittävällä viljelmällä työskenteleviä maatilatalouksien harjoittajia. Työvahinkoturvan edellytyksenä oleva työtulon alaraja korotettaisiin työntekijöiden eläkelain mukaista työansion vähimmäismäärää vastaavaksi. Samoin työvahinkoturva säädettäisiin koskemaan pääsääntöi-

sesti vain maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuuttamisvelvollisia maatalousyrittäjiä. Ne maatalousyrittäjät, jotka jäisivät muutosten johdosta työvahinkoturvan ulkopuolelle, saisivat työvahinkojen varalle vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että päivärahan korvaustaso alennettaisiin nykyisestä 100 prosentista 75 prosenttiin maatalousyrittäjän työtulosta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	2. Voimaantulo	9
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3	2.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-	9
1.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-	3	laki	
1.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen oma-	6	2.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen oma-	9
vastuun korvaamisesta maatalousyrittä-		vastuun korvaamisesta maatalousyrittä-	
jille	6	jille	9
2. Esityksen vaikutukset	6	3. Sääntämisjärjestys	10
2.1. Taloudelliset vaikutukset	6	LAKIEHDOTUKSET	11
2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	7	1. Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain	11
3. Asian valmistelu	7	muuttamisesta	
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	7	2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8	korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun	
1. Lakiehdotusten perustelut	8	lain 5 §:n muuttamisesta	13
1.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-	8	LIITE	14
laki	8	Rinnakkaistekstit	14
1.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen oma-	9	1. Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus-	14
vastuun korvaamisesta maatalousyrittä-		lain muuttamisesta	
jille	9	2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun	18
		korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun	
		lain 5 §:n muuttamisesta	18

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) nojalla suoritetaan korvausta työvahingosta, jolla tarkoitetaan työtapaturmaa ja ammattitautia. Lain 1 §:n 1 momentin mukaan työvahinkoturva koskee maatalousyrittäjiä. Maatalousyrittäjillä tarkoitetaan lain 3 §:n mukaan maatilatalouden harjoittajia, ammattikalastajia ja poronhoitotyötä tekeviä poronmistajia sekä näiden henkilöiden kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa jatkuvasti eläviä, mainittua työtä tekeviä henkilöitä (avopuolisoi) sekä perheyriksen jäseniä. Määritelmä on sama kuin maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa oleva maatalousyrittäjän määritelmä.

Henkilö katsotaan perheyriksen jäseneksi sen mukaan kuin maatalousyrittäjien eläkelain 1 a §:ssä säädetään. Tästä on säännös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 5 §:n 2 momentissa. Maatalousyrittäjän avopuolisoa työvahinkoturva koskee lain 7 §:n 4 momentin mukaan vain, jos hän on maatalousyrittäjien eläkelain nojalla työeläkevakuutettu.

Työvahinkoturva ei koske aivan vähäistä maatalousyrittäjätoimintaa. Laissa tarkoitettuna maatalousyrittäjänä ei pidetä henkilöä, joka harjoittaa maatilataloutta vähemmän kuin kaksi maatalousmaahehtaaria käsittävällä viljelmällä. Tästä on säännös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan laki ei koske myöskään maatalousyrittäjää, jonka työansio vuodessa maatalousyrittäjätoiminnasta ei vastaa vähintään maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua markkamäärää. Tämä markkamäärä on 4 284 markkaa vuoden 1993 tasossa. Maatilan kokoa ja vuosityöansiota koskevat vähimmäisrajat ovat samat, joita maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1 kohdan ja 1 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan sovelletaan maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen pakollisen työeläkevakuuttamisen alarajoina.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 7 §:ssä on eräitä lain soveltamisen erityisrajoituksia. Työvahinkoturva ei koske alle 14-

vuotiaita tai jo 65 vuotta täyttäneitä maatalousyrittäjiä eikä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta vapautettuja maatalousyrittäjiä. Se ei myöskään koske maatalousyrittäjiä, joilla on oikeus saada maatalousyrittäjien eläkelain mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä, yksilöllistä varhaiseläkettä tai sellaista varhennettua vanhuuseläkettä, jonka suuruutta määrittäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika. Lisäksi työvahinkoturvan ulkopuolella ovat ne maatalousyrittäjät, jotka saavat sellaista muun työeläkejärjestelmän mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä, jonka suuruutta määrittäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain soveltamisrajoista seuraa, että laissa tarkoitettu työvahinkoturva koskee kaikkia niitä 18—64-vuotiaita maatilatalouden harjoittajia, kalastajia ja poronhoitajia, jotka kuuluvat yrittäjinä tai perheyriksen jäsenenä taikka yrittäjän avopuolisona myös maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen pakollisen työeläkevakuutuksen piiriin.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen korvaussuoja ulottuu kuitenkin vielä jonkin verran laajemmalle kuin maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus. Työvahinkoturva on 14—17-vuotiailla maatalousyrittäjillä ja perheyriksen jäsenillä, toimintansa vasta aloittaneilla 18 vuotta täytäneillä maatalousyrittäjillä, joiden yrittäjätoiminta ei ole jatkunut vielä neljää kuukautta, sekä 18 vuotta täytäneillä perheyriksen jäsenillä, joille ei makseta rahapalkkaa. Maatalousyrittäjien eläkelain mukainen pakollinen vakuutus ei koske heitä. Lisäksi työvahinkoturvan piirissä ovat eräät eläkettä saavat maatalousyrittäjät, joiden maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus on päättynyt eläkkeelle siirtymiseen. Tähän ryhmään kuuluvat ne maatalousyrittäjät, yrittäjien avopuolisot ja perheyriksen jäsenet, jotka saavat maatalousyrittäjien eläkelain mukaista osatyökyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoeläkkeestä annetun lain (1317/90) mukaista sukupolvenvaihdoeläkettä tai maatalousyrittäjien luopumis-

korvauksesta annetun lain (1330/92) mukaista luopumiskorvausta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 7 §:n 3 momentissa on erityissäännös työvahinkoturvan jatkumisesta työkyvyttömyyseläkkeen hakemisen ajan. Säännöksen mukaan maatalousyrittäjän tultua maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen tai yksilölliseen varhaiseläkkeeseen oikeutavasti työkyvyttömäksi hänen työvahinkoturvansa jatkuu siihen saakka, kunnes on kulunut 30 päivää siitä, kun hän sai tiedon eläkkeen myöntämistä koskevasta lainvoimaisesta päätöksestä. Tällaisessa tilanteessa eläkettä hakeen maatalousyrittäjän maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus ja tapaturmavakuutusmaksun suorittamisvelvollisuus päättyvät työkyvyttömäksi tuloon.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kokonaiskustannuksista katetaan noin kolmannes vakuutetuilta perittävillä vakuutusmaksuilla. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 1 momentin mukaan tapaturmavakuutusmaksua ovat velvollisia suorittamaan maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuuttamisvelvolliset maatalousyrittäjät. Vakuutusmaksun suuruus vuonna 1993 on 0,47 % vakuutetun maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta työtulosta. Muut työvahinkoturvan piirissä olevat maatalousyrittäjät saavat vakuutusturvansa maksamatta vakuutusmaksua niin sanottuina ilmaisvakuutettuina. Heihin ei kohdisteta vakuuttamismenettelyä, vaan heidän oikeutensa korvauksiin ratkaistaan vahinkokäsittelyn yhteydessä.

Vuoden 1992 päättyessä vakuutusmaksua maksavia tapaturmavakuutettuja oli 164 417. Heille sattui vuoden 1992 aikana yhteensä noin 15 000 työvahinkoa eli työvahingon kohteeksi joutui noin 9 % näiden vakuutettujen määrästä. Järjestelmän piirissä oli vuoden 1992 päättyessä arviolta noin 30 000 ilmaisvakuutettua maatalousyrittäjää. Heille sattui vuoden 1992 aikana noin 850 työvahinkoa eli työvahinko sattui noin 3 %:lle.

Eduskunnalle on annettu samanaikaisesti tämän esityksen kanssa hallituksen esitys maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1 kohtaa muutettavaksi siten, että sanotun lain mukaan pakollista vakuuttamista edellyttävää tilakoon alarajaa korotettaisiin nykyisestä kahdesta maatalousmaahehtaarista viiteen hehtaariin. Lisäksi edel-

lä mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa säädettyä pakollista vakuuttamista edellyttävää työtulon alarajaa korotettaisiin. Alaraja olisi vuodessa työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu vähimmäistyöansio kerrottuna kahdella toista. Alaraja nousisi siten nykyisestä 4 248 markasta 12 838 markkaan vuodessa vuoden 1993 tasossa ilmoitettuna. Muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Maatalousyrittäjien eläkelakiin ehdotettujen muutosten tarkoituksena on vähentää valtion rahoitusosuutta maatalousyrittäjien sosiaalivakuutusmenoista. Valtiontaloudellisista syistä on tarpeellista, että myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kustannuksissa säästetään. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi säätämällä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain henkilöpiiri eräin poikkeuksin yhdenmukaiseksi maatalousyrittäjien eläkelain henkilöpiirin kanssa ja toteuttamalla tapaturmavakuutusjärjestelmässä samat viljelmän kokoa ja vähimmäistyötuloa koskevat korotukset, jotka on ehdotettu toteutettaviksi maatalousyrittäjien eläkejärjestelmässä.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia muutettavaksi siten, että työvahinkoturva säädettäisiin koskemaan pääsäännön mukaan vain maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuuttamisvelvollisia maatalousyrittäjiä. Nykyisin työvahinkoturvansa ilmaisvakuutettuina saavat maatalousyrittäjät jäisivät muutoksen johdosta korvaussuojan ulkopuolelle kahta jäljempänä selostettua erityistilannetta lukuun ottamatta.

Pakollinen työvahinkoturva ehdotetaan säädettäväksi koskemaan vähintään viiden maatalousmaahehtaarin viljelmillä työskenteleviä maatilatalouden harjoittajia, kun voimassa olevan lain mukaan viljelmäkoon alarajana on kaksi hehtaaria. Maatalousyrittäjien eläkelakiin ehdotettu vähimmäistyötulon korotus ehdotetaan säädettäväksi koskemaan myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusta. Työvahinkoturva olisi siten vain niillä maatalousyrittäjillä, joiden työtulo maatalousyrittäjätoiminnasta vastaisi vähintään 12 838 markkaa vuoden 1993 tasossa ilmoitettuna.

Voimassa olevan lain mukaan työvahinkoturva koskee maatalousyrittäjää heti yrittäjätoiminnan alkamisesta lähtien. Maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvolli-

suus sen sijaan koskee vasta yrittäjätoimintaa, joka on maatalousyrittäjän täytettyä 18 vuotta yhdenjaksoisesti jatkunut vähintään neljä kuukautta. Jos työvahinkoturva säädettäisiin koskemaan yksinomaan maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuuttamisvelvollisia maatalousyrittäjiä, jäisi yrittäjätoiminta ensimmäisten neljän kuukauden aikana korvaussuojan ulkopuolelle.

Työsuhteessa oleva työntekijä on tapaturmavakuutuslain (608/48) korvaussuojan piirissä heti työskentelyn alkamisesta lähtien. Samalla tavalla on tarpeellista, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutus vastaisi työvahingoista heti yrittäjätoiminnan alkamisesta lukien. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi, että työvahinkoturva koskisi yrittäjätoiminnan alkamisesta lähtien sellaista maatalousyrittäjää, jota maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus ei vielä koske sen vuoksi, että toiminta ei ole hänen täytettyään 18 vuotta vielä ehtinyt jatkua yhdenjaksoisesti neljää kuukautta. Jos maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätoiminta päättyy ennen neljän kuukauden aikarajan täyttymistä eikä hänelle sen vuoksi vahvisteta maatalousyrittäjien eläkelain mukaista eläkevakuutusta, ei häneltä perittäisi myöskään tapaturmavakuutusmaksua.

Työvahinkoturvan jatkuminen työkyvyttömyyseläkkeen hakemisen aikana nähtiin sitä koskevaa erityissäännöstä annettaessa tarpeelliseksi, jotta maatalousyrittäjät myös eläkettä hakiessaan tietäisivät varmuudella, mihin asti heidän työvahinkoturvansa on voimassa. Samasta syystä ehdotetaan, että mainittu säännös edelleen säilytetään laissa. Säännös ei ole koskenut osatyökyvyttömyyseläkettä hakevia maatalousyrittäjiä, koska heillä on ollut työvahinkoturva ilmaisvakuutettuina myös eläkkeellä ollessa. Tässä esityksessä ehdotetaan, että osatyökyvyttömyyseläkettä saavat maatalousyrittäjät jäisivät työvahinkoturvan ulkopuolelle. Siksi ehdotetaan, että säännös työvahinkoturvan jatkumisesta eläkettä haettaessa ulotetaan yhdenmukaisuuden vuoksi koskemaan myös osatyökyvyttömyyseläkettä hakevia maatalousyrittäjiä.

Viljelmän vähimmäiskokoon ja vuosityöansion alarajaan esitettyjen korotusten johdosta pakollisen työvahinkoturvan ulkopuolelle jäisi noin 12 000 maatalousyrittäjää, joita tämä turva nyt koskee. Siksi ehdotetaan säädettäväksi, että tällaiset maatalousyrittäjät, joiden työvahinkoturva päättyy lain voimaantumiseen,

voisivat ottaa työvahinkojen varalle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen. Jotta heidän korvaussuojaansa ei tulisi lain voimaan tullessa katkoa, ehdotetaan, että heidän työvahinkoturvaansa jatketaan lain voimaantulosta ilman eri hakemusta vapaaehtoisella vakuutuksella. Halutessaan nämä maatalousyrittäjät voisivat kuitenkin jättäytyä vapaaehtoisen vakuutusturvan ulkopuolelle ilmoittamalla siitä kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta maatalousyrittäjien eläkelaitokselle. Myöhemmin vapaaehtoinen vakuutus voitaisiin irtisanoa päättyväksi vakuutusehtojen määräyksiä noudattaen kunkin kalenterivuoden lopussa.

Mahdollisuus ottaa työvahingon varalle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen vapaaehtoinen tapaturmavakuutus ehdotetaan säädettäväksi koskemaan myös nykyisin ilmaisvakuutettuina työvahinkoturvansa saavia maatalousyrittäjiä. Tähän maatalousyrittäjien ryhmään kuuluvia henkilöitä ei ole rekisteröity maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa, koska he ovat saaneet työvahinkoturvansa ilman erillistä vakuuttamista. Siksi heille ei voida maatalousyrittäjien eläkelaitoksen aloitteesta vahvistaa vapaaehtoista tapaturmavakuutusta tämän lain voimaan tullessa, vaan heidän on itse haettava sitä. Tämän vuoksi maatalousyrittäjien eläkelaitoksen edellytetään riittävän ajoissa tiedottavan mahdollisimman tehokkaasti ilmaisvakuutettujen turvan päättymisestä ja mahdollisuudesta vastaavan vakuutusturvan jatkamiseen vapaaehtoisella vakuutuksella.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksu määräytyy samoin perustein kuin pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksu ja vakuutuksen nojalla maksetaan samoja korvauksia kuin pakollisesta vakuutuksesta. Vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella ei kuitenkin pakollisesta vakuutuksesta poiketen korvata työvahingosta maatalousyrittäjätoiminnan ulkopuolella aiheutunutta ansionmenetystä eikä sen korvauksia laskettaessa sovelleta tapaturmavakuutuslain vähimmäisvuosityöansiosäännöstä.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain soveltamispiirin yhdenmukaistaminen maatalousyrittäjien eläkelain kanssa ehdotetaan toteutettavaksi lakiteknisesti pääosin viittaamalla maatalousyrittäjien eläkelain säännöksiin. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusla-

kiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä lain systematiikkaa parantavia teknisiä muutoksia.

1.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/91) mukaista päivärahaa maksetaan sairausvakuutuslain 19 §:n 1 momentissa (1653/92) tarkoitetulta omavastuuajalta. Korvausjärjestelmä koskee lain 2 §:n mukaan niitä maatalousyrittäjiä, jotka ovat ottaneet maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen vakuutuksen joko pakollisena tai vapaaehtoisena tai joilla on vireillä hakemus tällaisen vakuutuksen saamiseksi. Esimerkiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen ottaminen ei oikeuta omavastuuajan päivärahaan, ellei maatalousyrittäjällä ole samalla myös maatalousyrittäjien eläkelain mukaista vakuutusta.

Omavastuuajan päivärahan suuruus on 1/360 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistetusta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta työtulosta. Päiväraha korvaa siten sairauden aiheuttamasta työkyvyttömyydestä maatalousyrittäjätoiminnassa johtuvan ansionmenetyksen täysimääräisesti. Päivärahaa laskettaessa työtulona käytetään aina vähintään tapaturmavakuutuslaissa säädettyä vähimmäisvuosityöansiota, jonka määrä vuoden 1993 tasossa on 43 000 markkaa. Vähimmäispäiväraha on siten 119,40 mk päivässä vuoden 1993 tasossa. Omavastuuajan päivärahassa ei oteta huomioon maatalousyrittäjätoiminnan ulkopuolisia ansioita. Päivärahajärjestelmän kustannukset suoritetaan valtion varoista. Viljeliöille maksettavat korvaukset luetaan kokonaan maataloustuloksi.

Maatalousyrittäjien omavastuuajan päivärahajärjestelmän säätämisen jälkeen sairausvakuutuslain mukaisen päivärahan omavastuu-aikaa on pidennetty sairausvakuutuksen menojen säästämiseksi seitsemästä arkipäivästä yhdeksään arkipäivään. Sairausvakuutusjärjestelmässä omavastuuajan pidentämisestä maatalousyrittäjien osalta syntynyt säästö on osittain kanavoitunut lisäkustannuksiksi maatalousyrittäjien omavastuuajan päivärahajärjestelmään. Valtiontaloudellisista syistä myös maatalousyrittäjien päivärahajärjestelmän menoissa on

säästettävä. Säästö on tarkoituksenmukaista toteuttaa korvauksen tasoa alentamalla.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annettua lakia muutetaan siten, että päivärahan suuruus olisi nykyisen 1/360 sijasta 1/480 maatalousyrittäjän työtulosta. Prosentteina ilmaistuna päivärahan uusi määrä olisi nykyisen 100 prosentin sijasta 75 prosenttia maatalousyrittäjälle vahvistetusta työtulosta. Työtulona käytettäisiin edelleen vähintään tapaturmavakuutuslaissa säädettyä vähimmäisvuosityöansiota. Järjestelmän mukainen uusi vähimmäispäiväraha olisi näin ollen vuoden 1993 tasossa 89,58 mk päivässä.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetussa hallituksen esityksessä maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta maatalousyrittäjien pakollisessa eläkevakuutuksessa sovellettavaan viljelmäkoon alarajaan ja vähimmäistytönlöön ehdotetut muutokset vähentävät myös maatalousyrittäjien omavastuuajan päivärahajärjestelmän kustannuksia. Tämä johtuu siitä, että vain ne muutosten johdosta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen pakollisen eläkevakuutuksen ulkopuolelle jäävät maatalousyrittäjät, jotka ottavat vapaaehtoisen eläkevakuutuksen, säilyttävät oikeutensa omavastuuajan päivärahaan.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen ilmaisvakuutettujen vakuutusturvan päättymisen vähentää valtion kokonaiskustannuksia vuositasona noin 5 miljoonaa markkaa. Säästöstä vajaa puolet toteutuu kansaneläkelaitoksen perusturvaosuuden kustannusten pienemisenä ja näin valtion sairausvakuutuksesta syntyvien menojen alenemisena.

Maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusjärjestelmän vakuutettujen piirin rajoittaminen pakollisen vakuuttamisen alarajaa nostamalla pienentää valtion menoja vuonna 1994 yhteensä arviolta 5 miljoonaa markkaa. Muutos nostaa alkuvaiheessa maatalousyrittäjien eläkevakuutuksen menoja maksutulon pienemisen johdosta. Sen sijaan kansaneläkelaitoksen ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannukset alenevat. Maatalousyrittä-

jien tapaturmavakuutuksen osalta säästövaikutus on arviolta 4 miljoonaa markkaa, josta arviolta 2 miljoonaa markkaa säästyy kansaneläkelaitoksen kustannusten pienemisenä. Lisäksi sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annettuun lakiin perustuva valtion rahoitusosuus pienenee arviolta 2 miljoonaa markkaa.

Maatalousyrittäjien omavastuuajan päivärahan tason alentamisesta johtuva säästövaikutus on vuositasolla arviolta 10 miljoonaa markkaa.

Kustannusarviot perustuvat maatalousyrittäjien eläkelaitoksen käytettävissä olevaan tilastoaineistoon. Tapaturmavakuutusta koskevista laskelmissa on arvioitu, että työvahinkoturvan ulkopuolelle jäävästä noin 12 000 maatalousyrittäjästä noin 4 000 jää vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Työvahinkoturvansa nykyisin ilmaisvakuutettuina saavista noin 30 000 maatalousyrittäjästä arvioidaan noin 6 000 ottavan vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen.

Esitys liittyy valtioneuvoston 14 päivänä lokakuuta 1992 tekemään periaatepäätökseen, jonka mukaan valtion osuutta maatalousyrittäjien sosiaalivakuutusjärjestelmien rahoituksesta vähennetään yhteensä 25 miljoonaa markkaa vuonna 1994 ja 50 miljoonaa markkaa vuonna 1995. Tämän lisäksi vuoden 1994 talousarvioesityksessä ehdotetaan valtion menojen säästämiseksi tätä osuutta pienennettäväksi kyseisen vuoden osalta vielä 10 miljoonalla markalla. Vähennysten kohdentamisesta maatalousyrittäjien eri sosiaalivakuutusjärjestelmiin on sovittu valtion ja maataloustuottajien keskusjärjestöjen välillä hinnoitteluvuoden 1993/1994 maataloustuloratkaisun yhteydessä.

Neuvotteluista laaditun pöytäkirjan mukaan valtion rahoitusosuuden vähentäminen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksessa toteutetaan tekemällä pakollisen tapaturmavakuutuksen soveltamispiiriin samat tilakoon alarajaa ja vähimmäistyötuloa koskevat muutokset, jotka on tarkoitus toteuttaa myös maatalousyrittäjien eläkejärjestelmässä. Lisäksi pakollinen tapaturmavakuutus kohdennetaan vain maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuutusvelvollisiin maatalousyrittäjiin. Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahan kohdalla

valtion säästö todetaan toteutettavaksi alentamalla päivärahan taso 100 prosentin tasosta 75 prosentin tasoon.

2.2. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Ehdotuksen tarkoituksena on kohdentaa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukainen työvahinkoturva pääsääntöisesti maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen pakollisen työeläkevakuutuksen piiriin kuuluihin henkilöihin. Nykyiseen tilanteeseen verrattuna pakollisen työvahinkoturvan ulkopuolelle jäisi noin 42 000 henkilöä. Heistä noin 30 000 on kuulunut työvahinkoturvan piiriin ilmaisvakuutettuina ja noin 12 000 vakuutusmaksua maksavina maatalousyrittäjinä. Heidän pakollinen vakuutusturvansa päättyy lain voimaan tuloon. Kaikki työvahinkoturvan ulkopuolelle jäävät maatalousyrittäjät voivat ehdotuksen mukaan ottaa työvahinkojen varalle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisen vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveystoiministeriössä virkatyönä. Esitystä valmisteltaessa on kuultu Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliittoa ja maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on antanut samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnalle esityksen maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta. Esitykset muodostavat yhden kokonaisuuden toimenpiteiksi valtion menojen säästämiseksi maatalousyrittäjien sosiaalivakuutusjärjestelmien rahoituksessa. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmässä sovellettaisiin vuosityönsion ja viljelmäkoon alarajoihin ovat lakitekniisesti kirjoitettu edellyttäen, että eduskunta hyväksyy vastaavat muutokset maatalousyrittäjien eläkelakiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

3 §. Pykälän 1 momentissa määritellään, mitä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa tarkoitetaan maatalousyrittäjällä. Käsite on sama kuin maatalousyrittäjien eläkelaisissa, minkä vuoksi momentissa on käytetty viittausta maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momenttiin. Lisäksi 1 momenttiin on sisällytetty lain nykyinen 5 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan henkilö katsotaan perheyhteyden jäseneksi siten kuin maatalousyrittäjien eläkelain 1 a §:ssä säädetään. Asiasisältönsä puolesta säännös sopii paremmin tähän pykälään.

Pykälän uuden 2 momentin ensimmäiseksi virkkeeksi on siirretty lain nykyisestä 6 §:n 5 momentista maatalousyrittäjätyötä koskeva perusmääritelmä. Asiasisällöltään määritelmä on entinen. Viittaus on muutettu koskemaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuja töitä. Uuden 2 momentin toiseksi virkkeeksi on siirretty lain nykyinen 4 §:n 2 momentti, jonka mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia ei sovelleta maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä. Säännös on asiasisällöltään entinen, mutta on kirjoitettu viittauksena maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 4 momenttiin.

Pykälän uudeksi 3 momentiksi on siirretty lain nykyisestä 6 §:n 5 momentista säännös, jonka mukaan maatalousyrittäjätyönä pidetään myös viljelmällä sijaitsevan asuinrakennuksen rakentamistyötä ja sellaista maatalousyrityksen ravintohuoltoon kuuluvaa työtä, jota maatalousyrittäjä tekee maatalousyrityksessä.

4 §. Pykälä kumotaan. Korvauksiin oikeutetut henkilöt on myöhemmin lain 7 §:n 1 momentissa määritelty niin, että heidän vuosityöansionsa vastaa vähintään kumottavan pykälän 1 momentissa säädettyä vähimmäismäärää. Kumottavan pykälän 2 momentin säännös on sisällytetty lain 3 §:n 2 momenttiin.

5 §. Pykälä kumotaan. Sen 1 momentin sisältämät viljelmän määrittelyä koskevat säännökset ovat tulleet tarpeettomiksi lain 3 §:n 1 momenttiin otetun viittauksen johdosta. Kumottavan pykälän 2 momentin säännös, jossa määritellään perheyhteyden jäsenet, on siirretty 3 §:n 1 momenttiin.

6 §. Pykälän nykyinen 5 momentin säännös

on siirretty 3 §:n 2 ja 3 momentiksi. Pykälän uudeksi 5 momentiksi on siirretty lain nykyinen 7 §:n 5 momentin säännös työvahingon sattumisajankohdasta. Säännös sopii lakiteknisesti paremmin tähän pykälään.

7 §. Pykälän 1 momentti on muutettu. Momentista on poistettu siinä olleet korvausoikeuden erityisrajoitukset. Ne on korvattu luettelolla tilanteista, joissa työvahingosta suoritetaan korvausta. Momentin 1 kohdan mukaan muulle maatalousyrittäjien eläkelain mukaan vakuuttamisvelvolliselle maatalousyrittäjälle kuin maatalousyrittäjän avopuolisolle suoritetaan korvausta työvahingosta, joka sattuu vakuuttamisvelvollisuuden aikana. Momentin 2 kohta koskee maatalousyrittäjän avopuolisoa. Hänelle suoritetaan korvausta sinä aikana sattuneesta työvahingosta, jolta hänellä on voimassa maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus. Säännös korvaa tältä osin asiasisällöltään entisenä lain nykyisen 7 §:n 4 momentin. Momentin 3 kohta koskee niitä yrittäjätoimintaansa aloittavia maatalousyrittäjiä, joita maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus ei vielä koske, koska yrittäjätoiminta ei ole jatkunut 18 vuoden täyttämisen jälkeen neljää kuukautta. Heillä on työvahinkoturva myös toiminnan ensimmäisten neljän kuukauden aikana sattuneista työvahingoista. Momentin 4 kohdan mukaan, kun maatalousyrittäjä tulee työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, hänelle suoritetaan korvausta työvahingosta, joka on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämisestä koskevasta päätöksestä. Säännös korvaa lain nykyisen 7 §:n 3 momentin. Nykyisestä säännöksestä poiketen työvahinkoturvan jatkuminen koskee vain maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuuttamisvelvollisina olleita maatalousyrittäjiä. Entisten täyttä työkyvyttömyyseläkettä ja yksilöllistä varhaiseläkettä hakeneiden maatalousyrittäjien lisäksi säännös koskisi ehdotuksen mukaan nyt myös osatyökyvyttömyyseläkettä hakeneita maatalousyrittäjiä.

Pykälän 1 momentin rajoituksista seuraa, että työvahinkoturva voi koskea muita kuin työvahingon sattuessa maatalousyrittäjien eläkelain nojalla vakuuttamisvelvollisia maatalousyrittäjiä vain momentin 3 ja 4 kohdissa todetuissa poikkeustilanteissa.

Pykälän 2 momentti vastaa asiasisällöltään nykyistä säännöstä.

Pykälän 3 momenttiin on jätetty momenttiin nykyisin sisältyvät, päätöksen tiedoksisaantia työkyvyttömyyseläkettä haattaessa koskevat määräykset.

Pykälän nykyiseen 4 momenttiin sisältyntä säännös eläkkeellä olevan avopuolison oikeudesta korvaukseen on poistettu, koska ehdotuksen mukaan työvahinkoturva ei enää koske eläkkeellä olevia maatalousyrittäjiä. Muutoin nykyisen momentin säännökset on siirretty 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Pykälän nykyinen 5 momentin säännös on siirretty lain 6 §:n 5 momentiksi.

12 §. Pykälän 3 momentista on poistettu säännös tapauksista, joissa maatalousyrittäjään ei sovelleta tapaturmavakuutuslain vähimmäisvuosityöansiota. Se on tullut tarpeettomaksi, koska työvahinkoturva ei lain 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa ehdotettua poikkeustilannetta lukuun ottamatta enää koske sellaisia maatalousyrittäjiä, joihin kieltoa vähimmäisvuosityöansion käytöstä on sovellettu. Pelkästään edellä tarkoitettua poikkeustilannetta varten ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää erilaista vähimmäisvuosityöansion soveltamiskäytäntöä. Siksi siinäkin tapauksessa korvaus määrättäisiin vähintään vähimmäisvuosityöansiosta. Muutoksen tarkoituksena ei ole muuttaa vuosityöansion soveltamista maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettua vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella myönnettävissä korvauksissa. Vapaaehtoisessa vakuutuksessa vuosityöansio määrättäisiin edelleen lain 21 §:n 3 momentin nojalla maatalousyrittäjien eläkelain 8 ja 8 a—8 h §:n säännöksiä soveltaen, eikä korvauksia laskettaessa sovellettaisi tapaturmavakuutuslain vähimmäisvuosityöansiota.

21 §. Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus on muutettu. Lain 3 §:n 1 momentin muutoksen johdosta säännöksessä viitataan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyyn viljelmäkoon alarajaan. Säännöksen asiasisältö ei muutu.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaus on muutettu. Lain 4 §:n kumoamisen johdosta säännöksessä viitataan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun työtulon vähimmäismäärään. Säännöksen asiasisältö ei muutu.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa on muutettu siten, että vapaaehtoinen vakuutus työvahin-

gon varalle voidaan myöntää maatalousyrittäjälle, joka ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä tarkoitettua vakuutusta. Ehdotus tarkoittaa, että myös kaikki ne maatalousyrittäjät, joiden työvahinkoturva päättyy tämän lain voimaan tullessa, voivat ottaa vapaaehtoisen vakuutuksen.

1.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille

5 §. Pykälän 1 momenttia on muutettu siten, että päivärahan suuruus on aikaisemman 1/360 sijasta 1/480 maatalousyrittäjän työtulosta tai vähintään tapaturmavakuutuslain mukaisesta vähimmäisvuosityöansiosta. Säännös vähimmäisvuosityöansiosta on nykyisin tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentissa. Momentissa olevaan pykäläviittaukseen on tehty tästä johdettava korjaus.

2. Voimaantulo

2.1. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki

Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Työvahinkoturvan piirissä olleen, vakuutusmaksua työvahinkoturvastaan maksaneen maatalousyrittäjän vakuutus päättyy tämän lain voimaan tullessa. Samoin päättyy ilmaisvakuutettuna vakuutusturvansa saaneen maatalousyrittäjän vakuutusturva. Vakuutusturvaa voisi jatkaa lain voimaantulosta vapaaehtoisella vakuutuksella. Ehdotuksen mukaan työvahinkoturvastaan vakuutusmaksua maksaneen maatalousyrittäjän vakuutusta, joka päättyy tämän lain voimaan tullessa, jatketaan maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimesta vapaaehtoisena vakuutuksena, jollei maatalousyrittäjä ilmoita eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1994, ettei hän halua vakuutuksensa jatkuvan. Tällöin vakuutusturva päättyy lain voimaantulosta. Ilmaisvakuutetun maatalousyrittäjän vakuutusturvän jatkuminen vapaaehtoisena vakuutuksena edellyttää hakemusta.

2.2. Laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille

Jotta valtion säästötavoite toteutuisi valtion

vuoden 1994 talosuvarviesityksen mukaisesti laki sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Lakia sovellettaisiin sellaiseen työkyvyttömyyteen, joka on alkanut lain tultua voimaan.

3. Säättämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan valtion menojen sääntämiseksi pakollisen tapaturmakorvaussuojan rajoittamista koskemaan pääsääntöisesti vain niitä maatalousyrittäjiä, joita koskee maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuuttamisvelvollisuus. Esityksen seurauksena pakollinen tapaturmavakuutusturva ei vuoden 1994 alusta koskisi enää nykyisin vakuutusturvansa vakuutusmaksutta saavia maatalousyrittäjiä. Maatalousyrittäjien eläkelakiin ehdotettujen muutosten seurauksena pakollisen tapaturmakorvaussuojan piiristä jäisivät pois myös eräät sellaiset vakuutusturvastaan maksavat maatalousyrittäjät, jotka nykyisin kuuluvat pakollisen tapaturmavakuutuksen piiriin. Heidän kohdallaan vakuutusturva jatkuisi lain voimaantulon jälkeen ilman eri hakemusta vapaaehtoisena vakuutuksena, jollei maatalousyrittäjä halua päättää vakuutusturvaansa kokonaan. Vapaaehtoisen vakuutuksen antama turva on joissakin tapauksissa matalampi kuin pakollisen vakuutuksen.

Vakuutusmaksutta vakuutusturvansa saavi-

en vakuutusturvaa ei voida jatkaa vapaaehtoisella vakuutuksella ilman eri hakemusta, koska heitä ei ole erikseen rekisteröity vakuutettuina. Vapaaehtoinen vakuutus myönnettäisiin heille vain hakemuksesta.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n nykyisen 7 momentin (818/92) säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 234/1991 vp) perustelujen mukaan toimeentulon lakisääteisellä perusturvalla tarkoitetaan vain luonnolliselle henkilölle maksettavia rahamääräisiä toistuvaissuorituksia ja vain sitä osaa sosiaaliturvasta, jolla pyritään takaamaan yksilön toimeentulolle välttämätön elintaso. Maatalousyrittäjien pakollisessa tapaturmavakuutuksessa on kysymys tietylle kansalaisryhmälle lailla säädetystä, vahingonkorvausoikeuteen pohjautuvasta erityisturvasta, eikä esitys heikennä pakollisen tapaturmakorvaussuojan ulkopuolelle jäävän maatalousyrittäjän oikeutta lakisääteisen perusturvan piiriin kuuluviin etuuksiin. Koska esitys ei myöskään vaikuta ennen lain voimaantuloa sattuneen työvahingon perusteella jo maksussa oleviin tai myöhemmin maksettaviin korvauksiin, esityksellä ei heikennetä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa eikä sitä voida siten jättää valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin nojalla lepäämään.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 4 ja 5 §,

näistä 5 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 11 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla (1010/87), sekä

muutetaan 3 §, 6 §:n 5 momentti, 7 §, 12 §:n 3 momentti ja 21 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 § osittain muutettuna mainitulla 11 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla ja 23 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla (36/87), 6 §:n 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 7 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 26 päivänä toukokuuta 1989 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (477/89 ja 1644/92), 12 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa sekä 21 §:n 1 momentti osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla, seuraavasti:

3 §

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua maatilatalouden harjoittajaa, kalastajaa tai poronmistajaa ja hänen kanssaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa jatkuvasti elävää henkilöä sekä sanotun lain 1 a §:ssä tarkoitettua perheyriksen jäsentä.

Maatalousyrittäjätyönä pidetään maatalousyrittäjän tekemää maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua työtä. Maatalousyrittäjätyöksi ei katsota sanotun lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua eri yrityksenä pidettävää toimintaa.

Maatalousyrittäjätyönä pidetään myös viljelmällä olevan asuinrakennuksen rakentamistyötä sekä sellaista maatalousyrityksen tavanomaiseen ravintohuoltoon kuuluvaa työtä, jota maatalousyrittäjä tekee maatalousyrityksessä.

6 §

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma kohtasi maatalousyrittäjää tai kun ammattitauti ilmeni.

7 §

Tämän lain mukaista korvausta suoritetaan, jos työvahinko on sattunut:

1) maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan sanotun lain 1 §:n mukaisen vakuutuksen;

2) maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 mo-

mentin 5 kohdassa tarkoitettulle henkilölle aikana, jolle hänellä on voimassa sanotun lain mukainen vakuutus;

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle aikana, jona maatalousyrittäjätoiminta ei ole hänen täytettyään 18 vuotta vielä jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta; tai

4) edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, joka on tullut maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, ja työvahinko on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Korvausta suoritetaan myös sellaisesta ammattitaudista, jonka korvaamisesta säädetään ammattitautilain 3 a §:ssä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 3 momentissa säädetään.

12 §

Jos päiväraha tai tapaturmaeläke on 11 §:n tai tämän pykälän mukaan laskettuna pienempi kuin se olisi vastaavalta ajalta tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentin mukaisen vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella laskettuna, maksetaan päiväraha tai tapaturmaeläke sanotun vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella.

21 §

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön määräämin

ehdoin ja 17 §:n 2 momentissa säädetyin maksuin voidaan tämän lain mukainen vakuutus myöntää maatalousyrittäjälle:

1) jonka viljelmä on maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa edellytetyä kokoa pienempi;

2) jonka vuosityöansio on maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua määrää pienempi; tai

3) sellaisen työvahingon varalle, joka sattuu aikana, jolle maatalousyrittäjä ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä tarkoitettua vakuutusta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän vakuutus, joka päättyy tämän lain voimaan tullessa sen vuoksi, ettei maatalousyrittäjä enää täytä laissa säädettyjä työvahinkoturvaa saamisen ehtoja, jatkuu lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vakuutuksena tämän lain voimaantulopäivästä. Vakuutuksen katsotaan kuitenkin päättyneen lain voimaan tullessa, jos maatalousyrittäjä tekee sitä koskevan ilmoituksen maatalousyrittäjien eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1994.

2.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/91) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Päivärahan suuruus on 1/480 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistettuna olleesta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta työtulosta. Päiväraha on suuruudeltaan kuitenkin vähintään 1/480 tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentissa tarkoitettusta vähimmäisvuosityöansiosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan työkyvyttömyyteen, joka on alkanut lain tultua voimaan.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 4 ja 5 §, *näistä* 5 § sellaisena kuin se on osittain muutettuna 11 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla (1010/87), sekä *muutetaan* 3 §, 6 §:n 5 momentti, 7 §, 12 §:n 3 momentti ja 21 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 3 § osittain muutettuna mainitulla 11 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla ja 23 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla (36/87), 6 §:n 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 7 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla lailla sekä 26 päivänä toukokuuta 1989 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (477/89 ja 1644/92), 12 §:n 3 momentti viimeksi mainitussa laissa sekä 21 §:n 1 momentti osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä tammikuuta 1987 annetulla lailla, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Maatalousyrittäjillä tarkoitetaan *tässä laissa*:

1) maatalouden harjoittajaa, joka omaan tai yhteiseen lukuun itse työhön osallistuen harjoittaa maatilataloutta vähintään kaksi hehtaaria maatalousmaata käsittävällä viljelmällä;

2) kalastajaa, joka olematta työsuhteessa harjoittaa ammattimaista kalastusta;

3) poronmistajaa, joka omaan, perheenjäsenensä tai paliskunnan lukuun tekee poronhoitotyötä;

4) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä perheyriksen jäsenenä; sekä

5) henkilöä, joka tekee 1, 2 tai 3 kohdassa mainittua työtä ja jatkuvasti elää niissä tarkoitettun yrittäjän kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

4 §

Tämä laki ei kuitenkaan koske maatalousyrittäjiä, jonka vuosityöansio 11 §:n säännösten mukaan arvioituna ei vastaa eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettua markkamäärää.

Tätä lakia ei myöskään sovelleta maatilatalouden, kalastuksen tai poronhoidon yhteydessä harjoitettuun toimintaan, jota on pidettävä eri yrityksenä.

3 §

Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan *maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua* maatilatalouden harjoittajaa, kalastajaa tai poronmistajaa ja hänen kanssaan yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa jatkuvasti elävää henkilöä *sekä sanotun lain 1 a §:ssä tarkoitettua* perheyriksen jäsentä.

Maatalousyrittäjätöyönä pidetään maatalousyrittäjän tekemää maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua työtä. Maatalousyrittäjätöyksi ei katsota sanotun lain 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua eri yrityksenä pidettävää toimintaa.

Maatalousyrittäjätöyönä pidetään myös viljelmällä olevan asuinrakennuksen rakentamistyötä sekä sellaista maatalousyriksen tavanomaiseen ravintohuoltoon kuuluvaa työtä, jota maatalousyrittäjä tekee maatalousyriksessä.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tässä laissa tarkoitettu viljelmä ja sen maatalousmaa määritellään sekä maatalousmaan pinta-ala lasketaan samojen perusteiden mukaan, jotka on säädetty maatalousyrittäjien eläkelain 2 ja 20 §:ssä sekä niiden nojalla annetuissa säännöksissä.

Henkilö katsotaan perheyhteyden jäseneksi sen mukaan kuin maatalousyrittäjien eläkelain 1 a §:ssä säädetään.

(kumotaan)

6 §

Maatalousyrittäjätyöllä tarkoitetaan maatalousyrittäjän tekemää 3 §:ssä tarkoitettua työtä. Tällaisena työnä pidetään myös viljelmällä olevan asuinrakennuksen rakentamistyötä sekä sellaista maatalousyrityksen tavanomaiseen ravintohuoltoon kuuluvaa työtä, jota maatalousyrittäjä tekee maatalousyrityksessä.

7 §

Tämän lain mukaista korvausta ei kuitenkaan suoriteta työvahingosta, joka on sattunut:

1) ennen kuin maatalousyrittäjä on täyttänyt 14 vuotta tai sen jälkeen, kun hän on täyttänyt 65 vuotta;

2) sinä aikana, jolta maatalousyrittäjä on maatalousyrittäjien eläkelain 4 §:n 1 momentin nojalla vapautettu sanotun lain mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta; taikka

3) sinä aikana, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus saada

a) maatalousyrittäjien eläkelain mukaista sellaista varhennettua vanhuuseläkettä, jonka suuruutta määrittäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika;

b) maatalousyrittäjien eläkelain mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä; tai

c) laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka muuhun yrittäjätoimintaan kuin maatalousyrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä, jonka suuruutta määrittäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään, suoritetaan korvausta sellaisesta ammattitaudista, jonka korvaamisesta säädetään ammattitautilain 3 a §:ssä.

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma kohtasi maatalousyrittäjää tai kun ammattitauti ilmeni.

7 §

Tämän lain mukaista korvausta suoritetaan, jos työvahinko on sattunut:

1) maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettulle henkilölle sellaisena aikana, jolle hän on velvollinen ottamaan sanotun lain 1 §:n mukaisen vakuutuksen;

2) maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettulle henkilölle aikana, jolle hänellä on voimassa sanotun lain mukainen vakuutus;

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle aikana, jona maatalousyrittäjätoiminta ei ole hänen täytettyään 18 vuotta vielä jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään neljää kuukautta; tai

4) edellä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, joka on tullut maatalousyrittäjien eläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, ja työvahinko on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulunut siitä, kun hän sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämistä koskevasta päätöksestä.

Korvausta suoritetaan myös sellaisesta ammattitaudista, jonka korvaamisesta säädetään ammattitautilain 3 a §:ssä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sen estämättä, mitä 1 momentin 3 kohdan b alakohdassa on säädetty, suoritetaan korvausta työvahingosta, joka on sattunut maatalousyrittäjän tultua sanotussa kohdassa tarkoitettuun eläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi, jos työvahinko on sattunut ennen kuin 30 päivää on kulumut siitä, kun maatalousyrittäjä sai tiedon eläkelaitoksen tai muutoksenhakuelimen eläkkeen myöntämistä koskevasta päätöksestä. Tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 3 momentissa on säädetty.

Tämän lain 3 §:n 5 kohdassa tarkoitettulla henkilöllä on oikeus korvaukseen vain, jos työvahinko on sattunut sinä aikana, jolta hänellä on voimassa maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus tai jolta hänellä on oikeus saada muuta kuin 1 momentin 3 kohdassa mainittua sellaista eläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on sanotun vakuutuksen perusteella otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika.

Työvahingon katsotaan sattuneen silloin, kun tapaturma kohtasi maatalousyrittäjää tai kun ammattitauti ilmeni.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun tiedoksisaantiin sovelletaan vastaavasti, mitä tapaturmavakuutuslain 53 c §:n 3 momentissa säädetään.

(4 ja 5 mom. kumotaan)

12 §

Jos päiväraha tai tapaturmaeläke on 11 §:n tai tämän pykälän mukaan laskettuna pienempi kuin se olisi vastaavalta ajalta tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentin mukaisen vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella laskettuna, maksetaan päiväraha tai tapaturmaeläke sanotun vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella. Tätä momenttia ei kuitenkaan sovelleta, jos työvahinko on sattunut sinä aikana, jolta maatalousyrittäjällä on oikeus saada maatalousyrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/90) mukaista eläkettä taikka maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/92) mukaista luopumiskorvausta.

21 §

Sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin ja 17 §:n 2 momentissa säädetyin maksuin voidaan tämän lain mukainen vakuutus myöntää maatalousyrittäjälle:

1) jonka viljelmä on 3 §:n 1 kohdassa edellytettyä kokoa pienempi;

Jos päiväraha tai tapaturmaeläke on 11 §:n tai tämän pykälän mukaan laskettuna pienempi kuin se olisi vastaavalta ajalta tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentin mukaisen vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella laskettuna, maksetaan päiväraha tai tapaturmaeläke sanotun vuosityöansion vähimmäismäärän perusteella.

21 §

Sosiaali- ja terveysministeriön määräämin ehdoin ja 17 §:n 2 momentissa säädetyin maksuin voidaan tämän lain mukainen vakuutus myöntää maatalousyrittäjälle:

1) jonka viljelmä on maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa edellytettyä kokoa pienempi;

Voimassa oleva laki

2) jonka vuosityöansio on 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrää pienempi; tai

3) joka haluaa itselleen vakuutuksen 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun työvahingon varalta.

Ehdotus

2) jonka vuosityöansio on *maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa* tarkoitettua määrää pienempi; tai

3) *sellaisen työvahingon varalle, joka sattuu aikana, jolle maatalousyrittäjä ei ole velvollinen ottamaan maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:ssä* tarkoitettua vakuutusta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun maatalousyrittäjän vakuutus, joka päättyy tämän lain voimaan tullessa sen vuoksi, ettei maatalousyrittäjä enää täytä laissa säädettyjä työvahinkoturvan saamisen ehtoja, jatkuu lain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuna vakuutuksena tämän lain voimaantulopäivästä. Vakuutuksen katsotaan kuitenkin päättyneen lain voimaan tullessa, jos maatalousyrittäjä tekee sitä koskevan ilmoituksen maatalousyrittäjien eläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1994.

2.

Laki

sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille 17 päivänä tammikuuta 1991 annetun lain (118/91) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Päivärahan suuruus on 1/360 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistettuna olleesta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta työtulosta. Päiväraha on suuruudeltaan kuitenkin vähintään 1/360 tapaturmavakuutuslain 16 §:n 6 momentissa tarkoitettua vähimmäisvuosityöansiosta.

5 §

Päivärahan suuruus on 1/480 maatalousyrittäjälle työkyvyttömyyden alkaessa vahvistettuna olleesta maatalousyrittäjien eläkelain mukaisesta työtulosta. Päiväraha on suuruudeltaan kuitenkin vähintään 1/480 tapaturmavakuutuslain 28 §:n 6 momentissa tarkoitettua vähimmäisvuosityöansiosta.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 199 .

Tätä lakia sovelletaan työkyvyttömyyteen,
joka on alkanut lain tultua voimaan.